

Analýza a klasifikace dat – přednáška 5

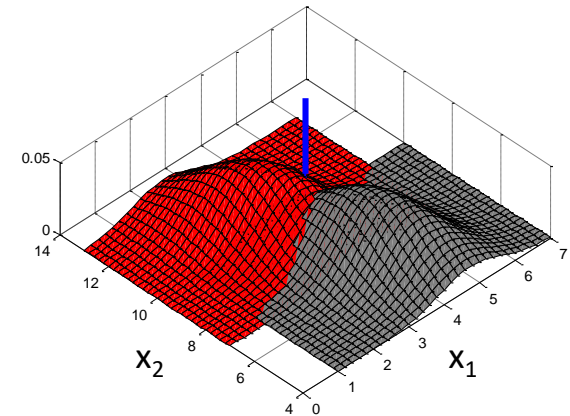
RNDr. Eva Koriťáková, Ph.D.

Podzim 2017

Typy klasifikátorů – podle principu klasifikace

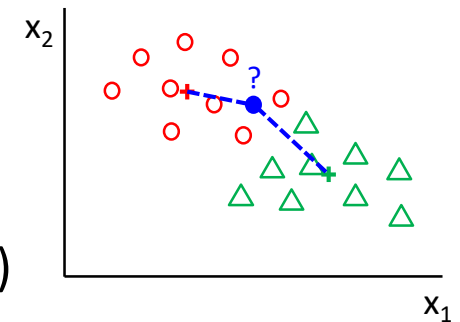
- **klasifikace pomocí diskriminačních funkcí:**

- diskriminační funkce určují míru příslušnosti k dané klasifikační třídě
- pro danou třídu má daná diskriminační funkce nejvyšší hodnotu

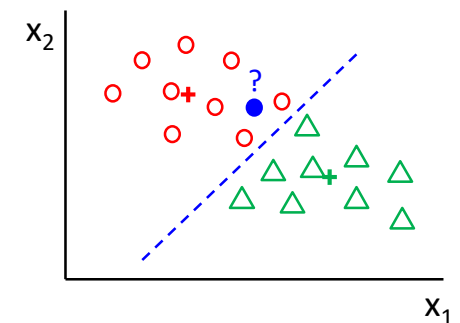
- **klasifikace pomocí vzdálenosti od etalonů klasif. tříd:**

- etalon = reprezentativní objekt(y) klasifikační třídy
- počet etalonů klasif. třídy různý – od jednoho vzorku (např. centroidu) po úplný výčet všech objektů dané třídy (např. u klasif. pomocí metody průměrné vazby)

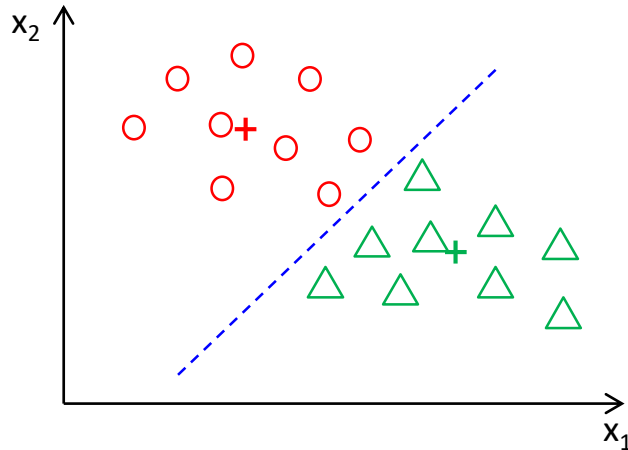
- **klasifikace pomocí hranic v obrazovém prostoru:**

- stanovení hranic (hraničních ploch) oddělujících klasifikační třídy

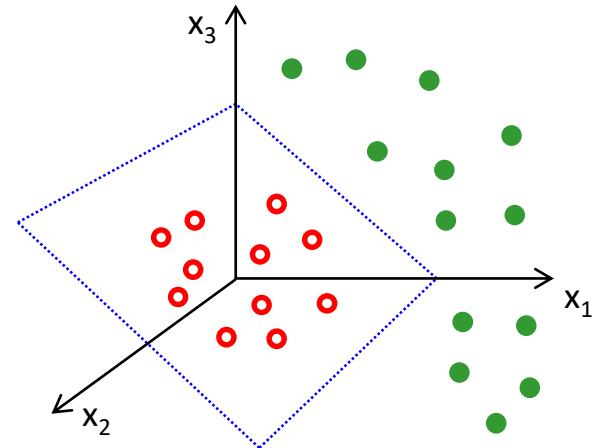

Motivace

2-rozměrný prostor

3-rozměrný prostor

Hranice je nadplocha o rozměru o jedna menší než je rozměr prostoru

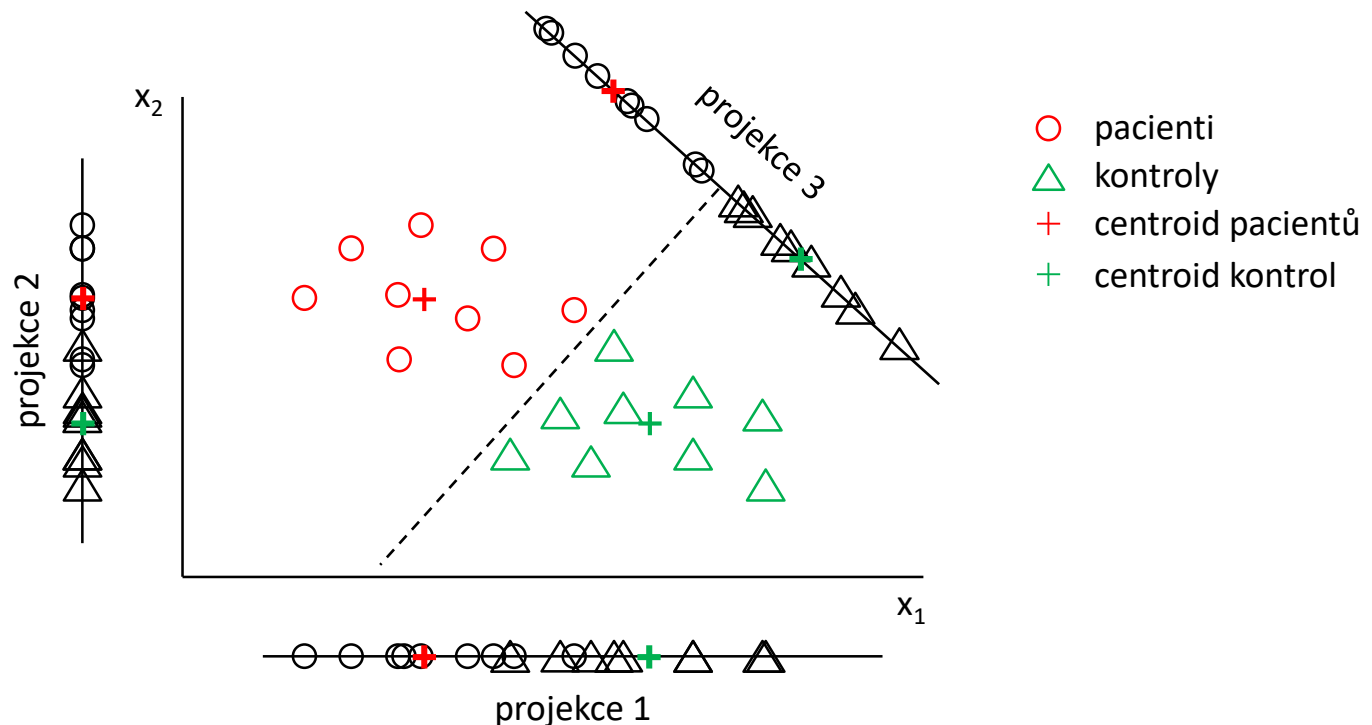
- ve 2-rozměrném prostoru je hranicí křivka (v lineárním případě přímka)
- v 3-rozměrném prostoru plocha (v lineárním případě rovina)

Hranice je tedy dána rovnicí: $h(\mathbf{x}) = \mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = 0$

Výpočet hranice různými metodami (např. Fisherova LDA, SVM apod. – viz dále)

Fisherova lineární diskriminace (FLDA)

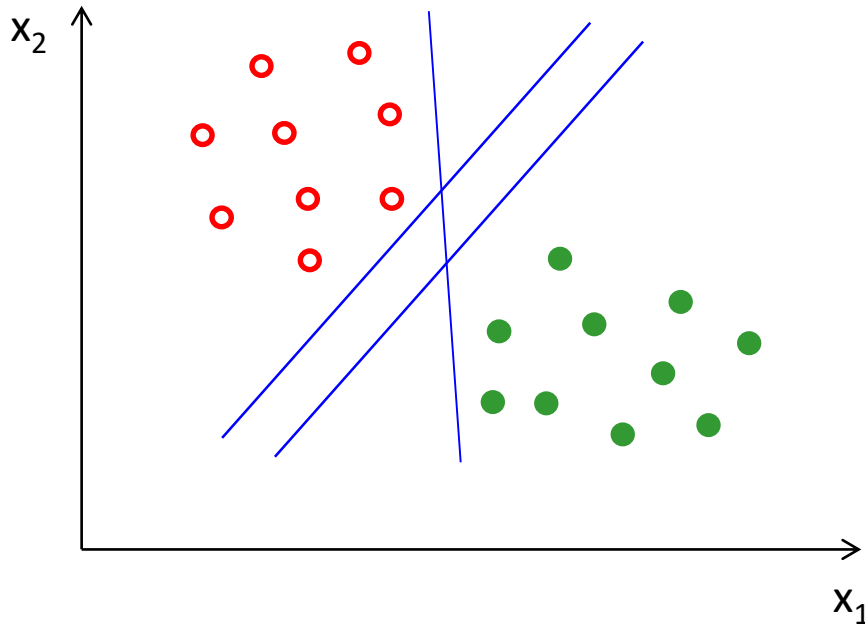
- použití pro lineární klasifikaci
- **princip:** transformace do jednorozměrného prostoru tak, aby se třídy od sebe maximálně oddělily (maximalizace vzdálenosti skupin a minimalizace variability uvnitř skupin)

- **předpoklad:** vícerozměrné normální rozdělení u jednotlivých skupin

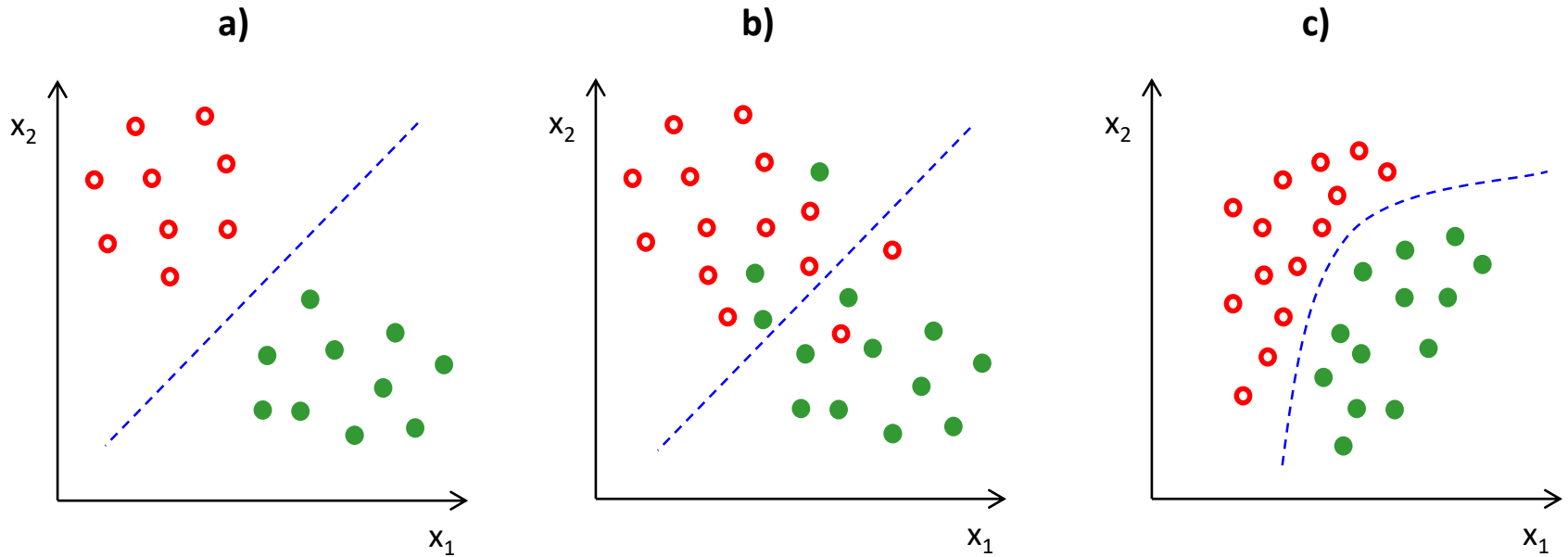
Metoda podpůrných vektorů (SVM)

- použití pro lineární i nelineární klasifikaci
- **princip:** proložení klasifikační hranice (nadroviny) tak, aby byla v co největší vzdálenosti od subjektů z obou tříd

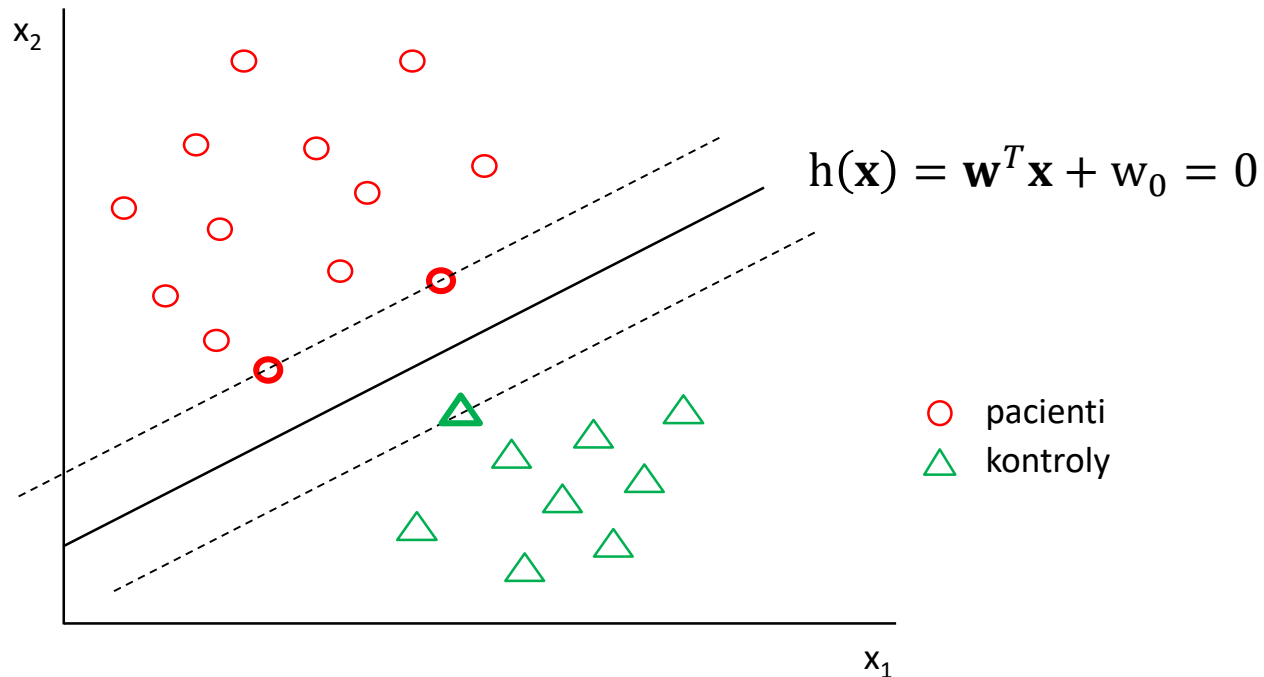
- **výhoda oproti FLDA:** nemá předpoklady o rozdělení dat
- **nevýhoda:** vyžaduje stanovení parametrů (např. C) a případně i typu jádra

Metoda podpůrných vektorů (SVM) - varianty

- varianty SVM dle typu vstupních dat:
 - a) lineární verze metody podpůrných vektorů pro lineárně separabilní třídy (anglicky *maximal margin classifier*)
 - b) lineární verze metody podpůrných vektorů pro lineárně neseparabilní třídy (anglicky *support vector classifier*)
 - c) nelineární verze metody podpůrných vektorů (anglicky *support vector machine*)

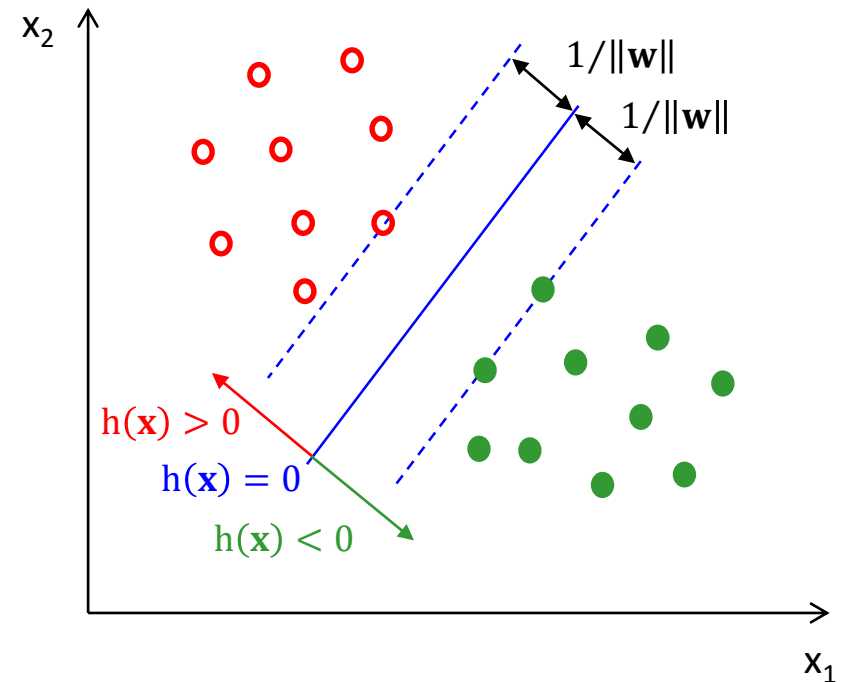
Lineární SVM – lineárně separabilní třídy

- proložení klasifikační hranice (nadroviny) tak, aby byla v co největší vzdálenosti od subjektů z obou tříd → tzn. aby byl okolo hranice co nejširší pruh bez bodů
- na popis hranice (nadroviny) stačí pouze nejbližší body, kterých je obvykle málo a nazývají se **podpůrné vektory** (support vectors)

Lineární SVM – lineárně separabilní třídy

- hranice: $h(\mathbf{x}) = \mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = 0$ (kde \mathbf{w} a w_0 je orientace a poloha hranice)
- klasifikace subjektu \mathbf{x} do třídy ω_D , resp. ω_H , bude dána tím, jestli je výraz $\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0$ větší, resp. menší, než 0
- vzdálenost jakéhokoliv bodu od klasifikační hranice je: $d = \frac{|\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0|}{\|\mathbf{w}\|}$, kde $\|\mathbf{w}\|$ je velikost vektoru \mathbf{w}
- pro nejbližší bod \mathbf{x}_i ze třídy ω_D zvolíme hodnotu výrazu $\mathbf{w}^T \mathbf{x}_i + w_0$ rovnu +1
- pro nejbližší bod \mathbf{x}_j ze třídy ω_H zvolíme hodnota výrazu $\mathbf{w}^T \mathbf{x}_j + w_0$ rovnu -1
- pak na každé straně od dělicí přímky máme toleranční pásmo o šířce $\frac{1}{\|\mathbf{w}\|}$, ve kterém se nenachází žádný bod

Lineární SVM – lineárně separabilní třídy

- Pro všechny body z trénovací množiny platí:

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 \geq 1 \quad \text{pro všechna } \mathbf{x} \text{ z } \omega_D,$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 \leq -1 \quad \text{pro všechna } \mathbf{x} \text{ z } \omega_H,$$

- což můžeme stručněji zapsat jako

$$\delta_{x_k} (\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) \geq 1, \text{ pro } k=1, \dots, N,$$

- kde $\delta_{x_k} = 1$ pro \mathbf{x}_k ze třídy ω_D a $\delta_{x_k} = -1$ pro \mathbf{x}_k ze třídy ω_H

- hledáme takové hodnoty \mathbf{w} a w_0 , aby byla celková šířka tolerančního pásma

$$\frac{1}{\|\mathbf{w}\|} + \frac{1}{\|\mathbf{w}\|} = \frac{2}{\|\mathbf{w}\|} \text{ co největší}$$

- hledat maximum funkce $\frac{2}{\|\mathbf{w}\|}$ je to stejné, jako hledat minimum funkce $\frac{\|\mathbf{w}\|}{2}$ a toto minimum se nezmění, když kladnou hodnotu v čitateli umocníme na druhou (což nám zjednoduší výpočty), takže dostáváme následující kritériální funkci, jejíž hodnotu se snažíme minimalizovat:

$$J(\mathbf{w}, w_0) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2}$$

→ řešení pomocí metody Lagrangeových součinitelů

Lineární SVM – metoda Lagrangeova součinitele

- Chceme minimalizovat výraz $J(\mathbf{w}, w_0) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2}$ za podmínek $\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) \geq 1$
- Zavedeme vektor Lagrangeových součinitelů $\boldsymbol{\lambda} = [\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_N]$, kde $\lambda_k \geq 0$ a pomocí nich vyjádříme optimalizovanou funkci jako:

$$L(\mathbf{w}, w_0, \boldsymbol{\lambda}) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2} - \sum_{k=1}^N \lambda_k [\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1]$$

za podmínek $\lambda_k [\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1] = 0, k = 1, 2, \dots, N$

- tuto Lagrangeovu funkci zderivujeme podle proměnných \mathbf{w} a w_0 a derivace položíme rovny nule \rightarrow po dalších úpravách dostaneme soustavu nelin. rovnic:

$$\mathbf{w} = \sum_{k=1}^N \lambda_k \delta_{x_k} \mathbf{x}_k$$

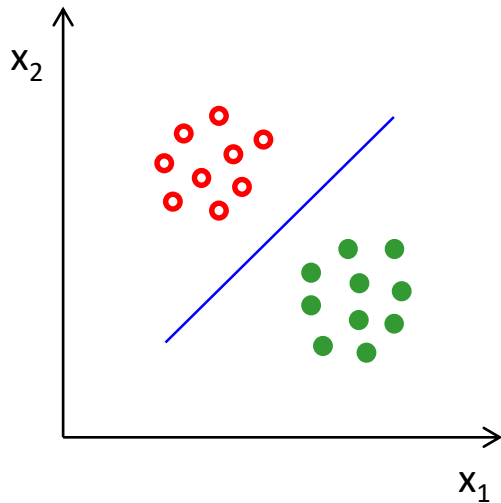
$$\sum_{k=1}^N \lambda_k \delta_{x_k} = 0$$

\rightarrow patrné, že pro výpočet orientace hranice důležité jen ty body, pro které platí $\lambda_k > 0$

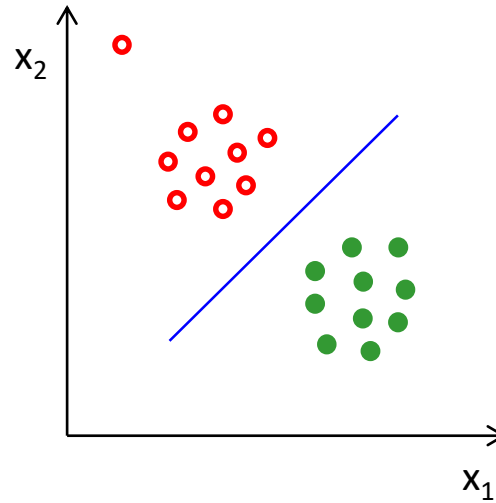
\rightarrow každý takový bod musí splňovat podmínku výše, tedy $\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1 = 0 \rightarrow$ tedy musí ležet přesně na hranici tolerančního pásma

\rightarrow takovým bodům říkáme podpůrné vektory a jen na nich závisí umístění a orientace dělící přímky

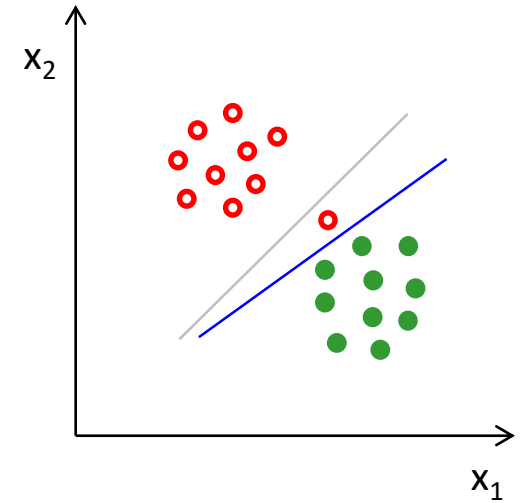
Lineární SVM – vliv odlehlých hodnot

klasifikace v případě dat
neobsahujících odlehlé
hodnoty

klasifikace v případě
odlehlé hodnoty, která
není podpurným
vektorem (poloha
klasifikační hranice se
nezmění)

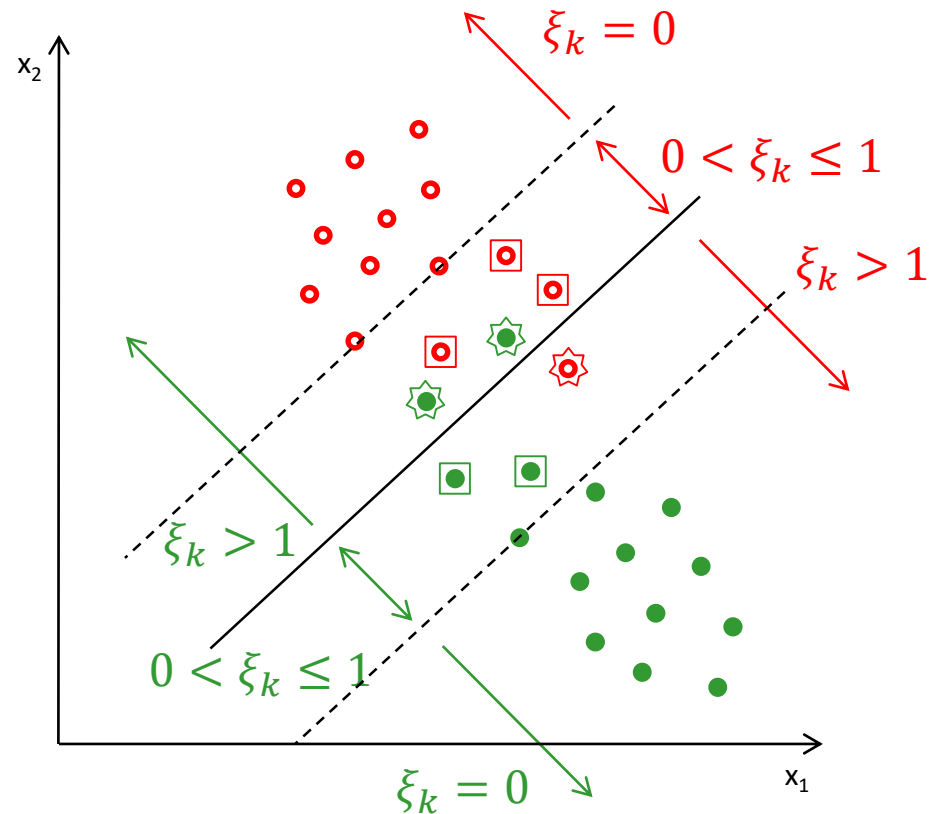
klasifikace v případě
odlehlé hodnoty, která je
podpurným vektorem
(poloha hranice se změní)

→ lepší použít lineární SVM
pro lineárně neseparabilní
třídy, kterou tato odlehlá
hodnota téměř neovlivní

Lineární SVM – lineárně neseparabilní třídy

- zavedeme relaxační proměnné $\xi_k \geq 0$ vyjadřující, jak moc každý bod porušuje podmínku $\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) \geq 1$
- 3 situace:
 - objekt leží **vně** pásma a je **správně** klasifikován: $\xi_k = 0$
 - objekt leží **uvnitř** pásma a je **správně** klasifikován (body s čtverečky): $0 < \xi_k \leq 1$
 - objekt leží na **opačné straně** hranice a je **chybně** klasifikován (body s hvězdičkami): $\xi_k > 1$
- podmínky jsou pak ve tvaru:

$$\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) \geq 1 - \xi_k$$

Lineární SVM – lineárně neseparabilní třídy

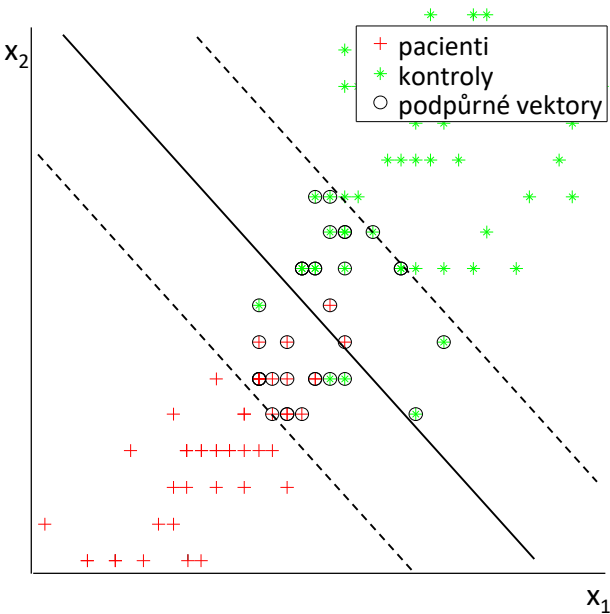
- když chceme najít hranici poskytující co nejrobustnější klasifikaci, musíme se snažit:
 - maximalizovat šířku tolerančního pásma
 - minimalizovat počet subjektů z trénovací množiny, které leží v tolerančním pásmu nebo jsou dokonce špatně klasifikovány (tj. těch, pro které $\xi_k > 0$)
- to můžeme vyjádřit jako minimalizaci kriteriální funkce:

$$J(\mathbf{w}, w_0, \xi) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2} + C \sum_{k=1}^N \xi_k$$

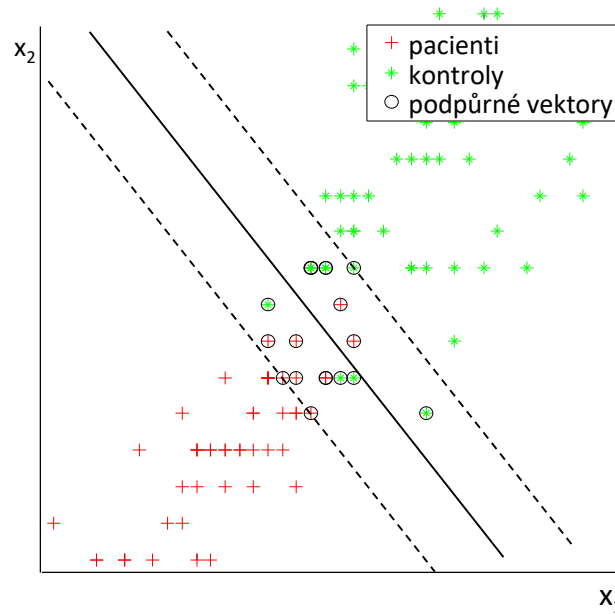
- kde C vyjadřuje poměr vlivu obou členů kriteriální funkce:
 - **pro nízké hodnoty C** bude toleranční pásmo širší a počet trénovaných subjektů v tolerančním pásmu a počet chybně klasifikovaných trénovacích subjektů bude vyšší
 - **pro vysoké hodnoty C** bude toleranční pásmo užší, ale počet trénovaných subjektů v tolerančním pásmu a počet chybně klasifikovaných trénovacích subjektů bude nižší
- řešíme opět pomocí metody Lagrangeova součinitele

SVM – vliv parametru C

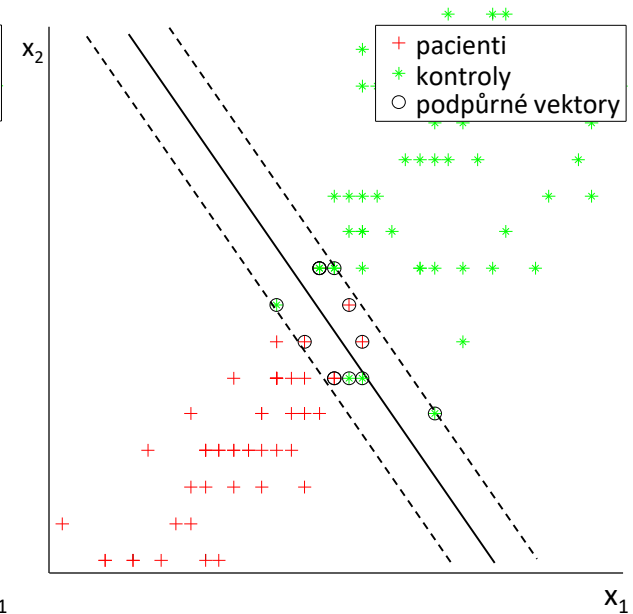
C = 0.1

C = 1

C = 10

- **pro nízké hodnoty C** – toleranční pásmo širší, ale počet trénovaných subjektů v tolerančním pásmu a počet chybně klasifikovaných trénovacích subjektů vyšší
- **pro vysoké hodnoty C** – toleranční pásmo užší, ale počet trénovaných subjektů v tolerančním pásmu a počet chybně klasifikovaných trénovacích subjektů nižší
- zpravidla nevíme, jaká hodnota parametru C pro data nejvhodnější → volba C podle křížové validace

Lineární SVM – metoda Lagrangeova součinitele

- Chceme minimalizovat $J(\mathbf{w}, w_0) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2} + C \sum_{k=1}^N \xi_k$ za podmínek $\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) \geq 1 - \xi_k$
- Zavedeme vektor Lagrangeových součinitelů $\boldsymbol{\lambda} = [\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_N]$, kde $\lambda_k \geq 0$, a pomocí nich vyjádříme optimalizovanou funkci jako:

$$L(\mathbf{w}, w_0, \boldsymbol{\xi}, \boldsymbol{\lambda}, \boldsymbol{\mu}) = \frac{\|\mathbf{w}\|^2}{2} + C \sum_{k=1}^N \xi_k - \sum_{k=1}^N \lambda_k [\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1 + \xi_k] - \sum_{k=1}^N \mu_k \xi_k$$

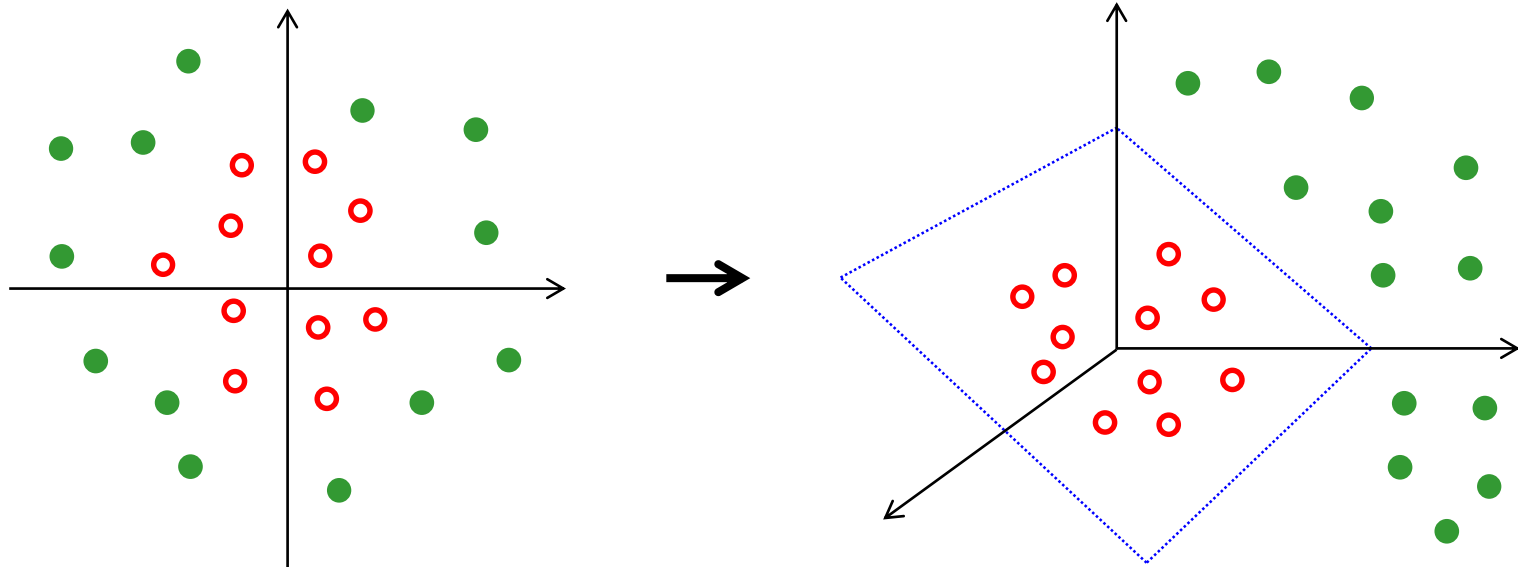
- za podmínek $\lambda_k [\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1 + \xi_k] = 0$ a $\mu_k \xi_k \geq 0$, pro $k = 1, \dots, N$.
- tuto Lagrangeovu funkci zderivujeme podle proměnných \mathbf{w} , w_0 a $\boldsymbol{\xi}$ a derivace položíme rovny nule \rightarrow po dalších úpravách dostaneme soustavu nelin. rovnic:

$$\left. \begin{aligned} \mathbf{w} &= \sum_{k=1}^N \lambda_k \delta_{x_k} \mathbf{x}_k & \lambda_k + \mu_k &= C, \\ & & \lambda_k [\delta_{x_k}(\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) - 1 + \xi_k] &= 0, \\ & & \mu_k \xi_k &= 0. \end{aligned} \right\} \text{ pro } k = 1, \dots, N$$

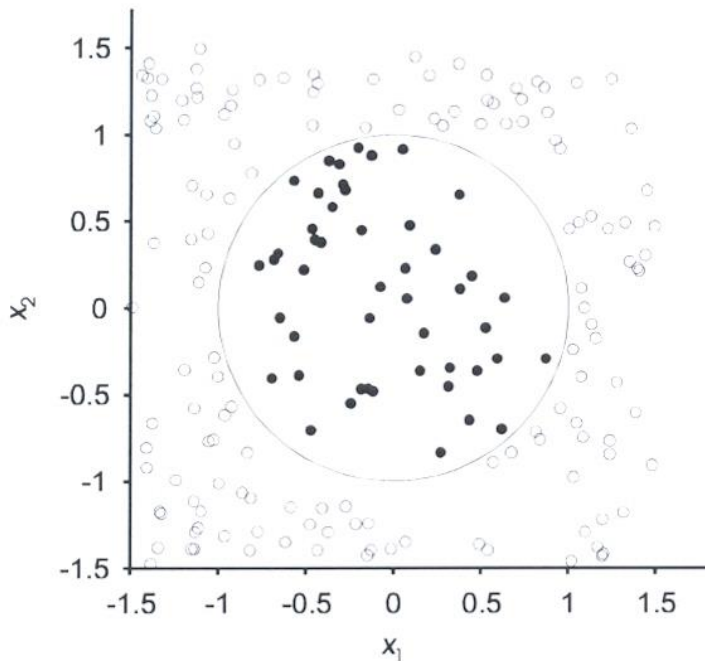
$$\sum_{k=1}^N \lambda_k \delta_{x_k} = 0$$

Nelineární SVM

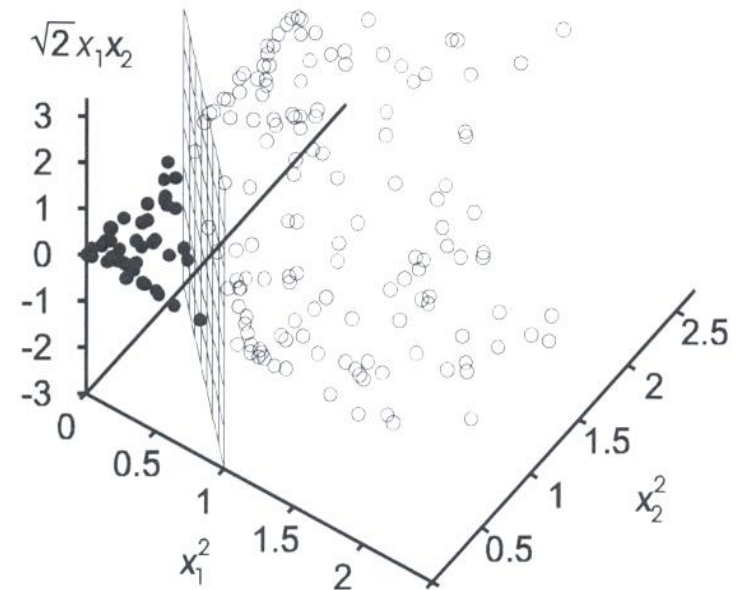
- zobrazíme původní p -rozměrný obrazový prostor nelineární transformací do nového m -rozměrného prostoru tak, aby v novém prostoru byly klasifikační třídy lineárně separabilní

Nelineární SVM – ukázka 2

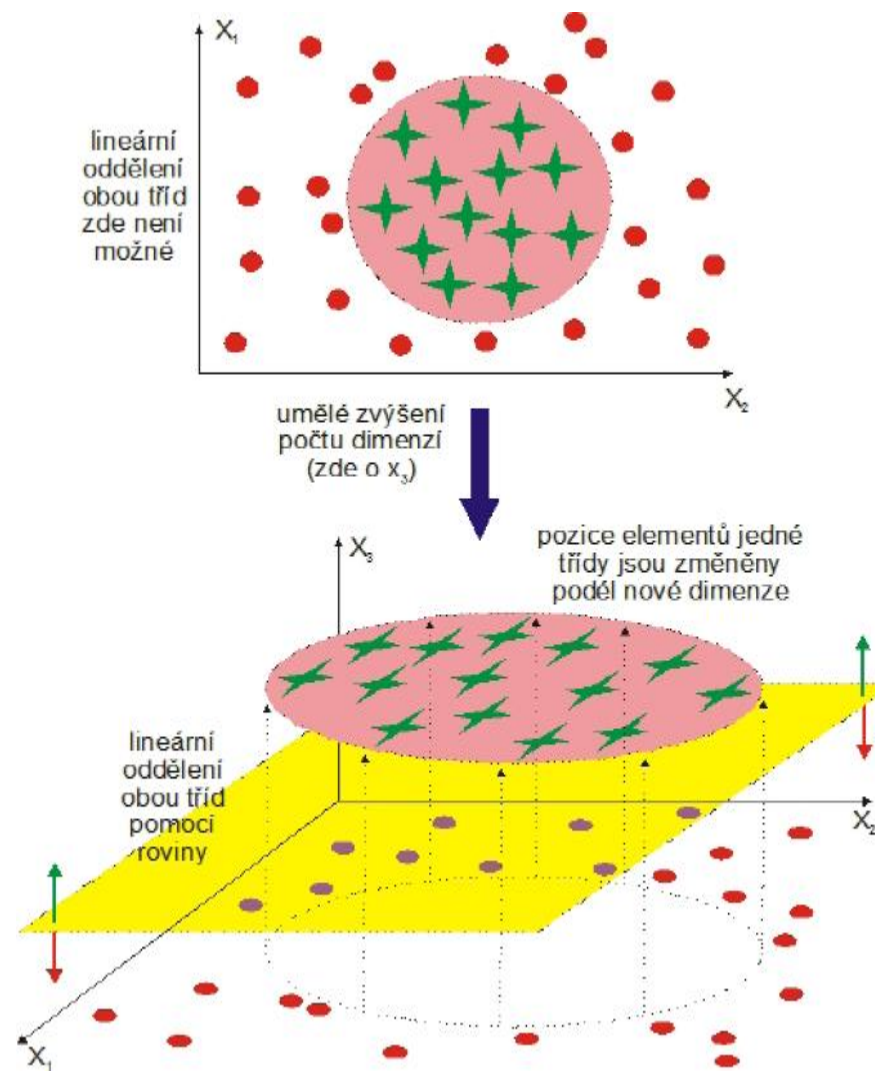

dvourozměrný prostor s oddělovací hranicí ve tvaru $x_1^2 + x_2^2 \leq 1$

tatáž situace zobrazená do trojrozměrného prostoru ($x_1^2, x_2^2, \sqrt{2}x_1x_2$) – kruhová hranice se stane lineární

Nelineární SVM – ukázka 3

Nelineární SVM

- transformace do nového prostoru může proběhnout navýšením počtu proměnných (např. přidáním kvadratických forem původních proměnných, tedy soubor pak bude obsahovat proměnné $\mathbf{x}_1, \mathbf{x}_1^2, \mathbf{x}_2, \mathbf{x}_2^2, \dots, \mathbf{x}_p, \mathbf{x}_p^2$)
- tento přístup však výpočetně náročný \rightarrow použití jader (*kernels*)
- u lineárního SVM pro lineárně separabilní i neseperabilní třídy lze Lagrangeovu funkci přepsat do podoby

$$L(\mathbf{w}, w_0, \boldsymbol{\lambda}) = \sum_{k=1}^N \lambda_k - \frac{1}{2} \sum_{i,j} \lambda_i \lambda_j \delta_{x_i} \delta_{x_j} \mathbf{x}_i^T \mathbf{x}_j$$

- kde si skalární součin $\mathbf{x}_i^T \mathbf{x}_j$ můžeme zapsat obecně jako $K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}_j)$, kde K je nějaká funkce, kterou nazveme jádro

- typy jader:

- lineární jádro: $K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}_j) = \mathbf{x}_i^T \mathbf{x}_j \rightarrow$ lineární SVM

- polynomiální jádro stupně d : $K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}_j) = (1 + \mathbf{x}_i^T \mathbf{x}_j)^d = (1 + \sum_{l=1}^p x_{il} x_{jl})^d$

- radiální bázové jádro: $K(\mathbf{x}_i, \mathbf{x}_j) = \exp\left(-\gamma \sum_{l=1}^p (x_{il} - x_{jl})^2\right)$

- atd.

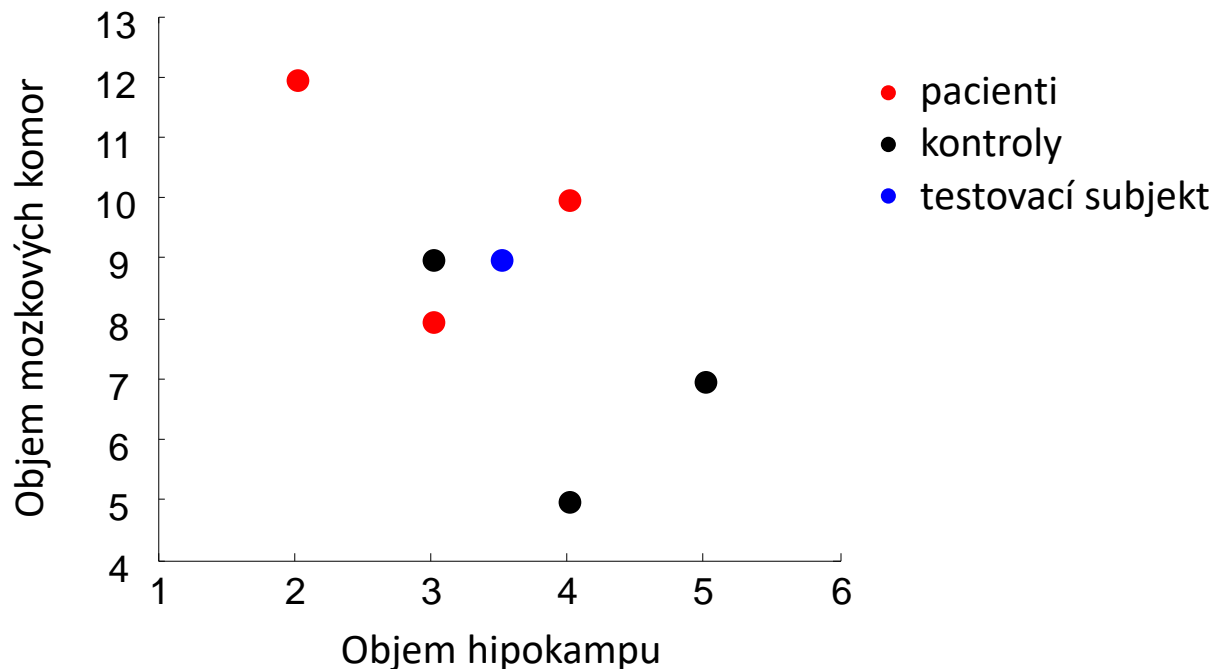
nelineární
SVM

Příklad

Příklad: Bylo provedeno měření objemu hipokampu a mozkových komor

(v cm^3) u 3 pacientů se schizofrenií a 3 kontrol: $\mathbf{X}_D = \begin{bmatrix} 2 & 12 \\ 4 & 10 \\ 3 & 8 \end{bmatrix}$, $\mathbf{X}_H = \begin{bmatrix} 5 & 7 \\ 3 & 9 \\ 4 & 5 \end{bmatrix}$.

Určete, zda testovací subjekt $\mathbf{x}_0 = [3,5 \quad 9]$ patří do skupiny pacientů či kontrolních subjektů pomocí metody podpurných vektorů.

Příklad – řešení pro parametr $C = 1$

- výsledkem jsou hodnoty $\lambda = \left[0, \frac{1}{2}, 1, \frac{1}{2}, 1, 0\right]$
- podpůrnými vektory jsou tedy body $\mathbf{x}_2, \mathbf{x}_3, \mathbf{x}_4$ a \mathbf{x}_5 , protože jim příslušející $\lambda_2, \lambda_3, \lambda_4$ a λ_5 jsou nenulové. Vypočítáme orientaci hranice:

$$\begin{aligned}\mathbf{w} &= \sum_{k=1}^6 \lambda_k \delta_{x_k} \mathbf{x}_k = \frac{1}{2} \mathbf{x}_2 + \mathbf{x}_3 - \frac{1}{2} \mathbf{x}_4 - \mathbf{x}_5 = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 3 \\ 8 \end{bmatrix} - \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 5 \\ 7 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 3 \\ 9 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} -1/2 \\ 1/2 \end{bmatrix}\end{aligned}$$

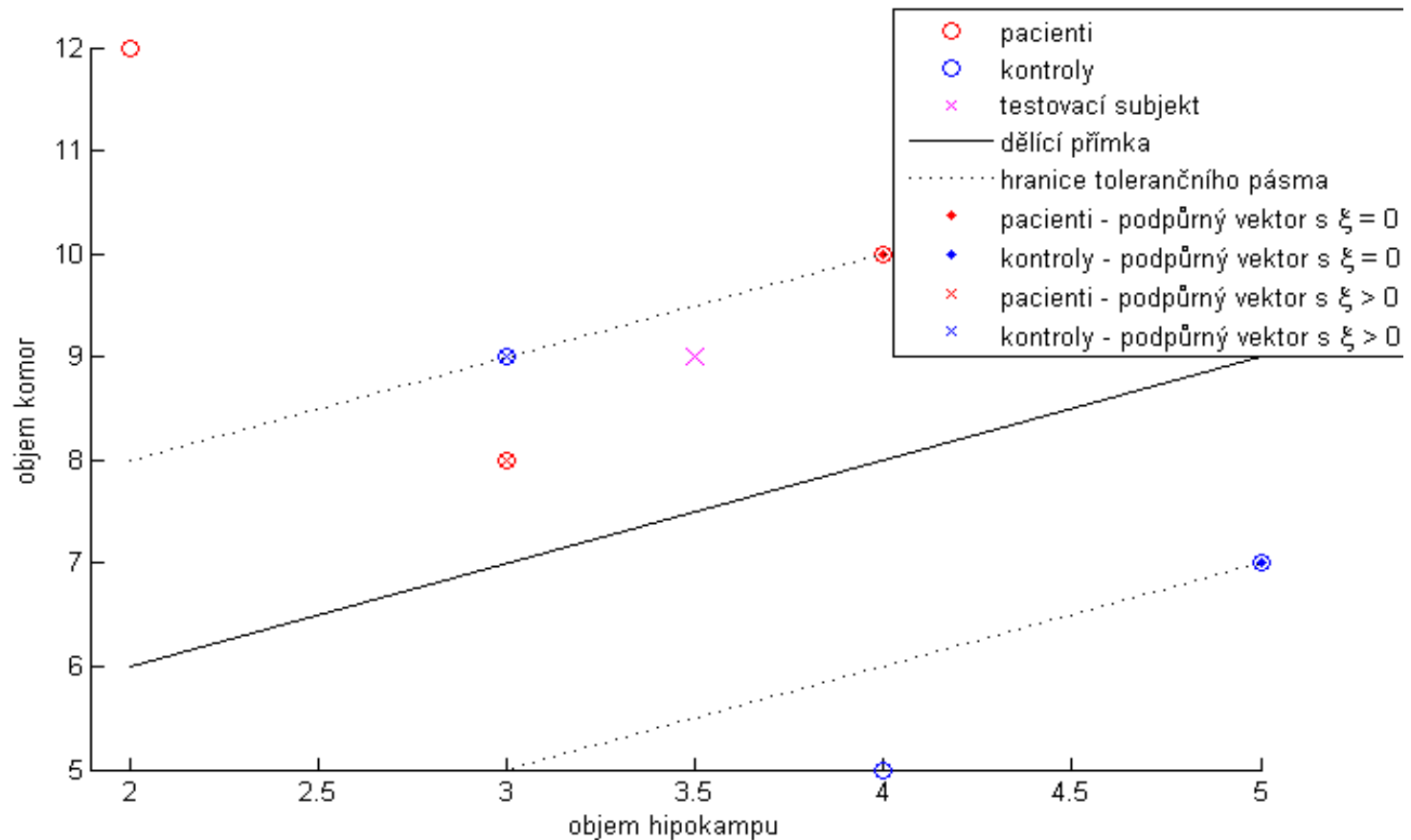
- Pokud zvolíme takové \mathbf{x}_k , pro které platí $0 < \lambda_k < C$, tak podle vztahu $\lambda_k + \mu_k = C$ musí být $\mu_k > 0$ a odtud podle vztahu $\mu_k \xi_k = 0$ plyne, že $\xi_k = 0$. Vzorec se tak zjednoduší na $\delta_{x_k} (\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) = 1$. Tedy například pro \mathbf{x}_2 ($0 < \lambda_2 = \frac{1}{2} < C = 1$):

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_2 + w_0 = 1 \Rightarrow w_0 = 1 - \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} = 1 - 3 = -2$$

- hranice je tedy dána rovnicí: $\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \mathbf{x} - 2$

Příklad – řešení pro parametr $C = 1$

- hranice je dána rovnicí: $\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \left[-\frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \right] \mathbf{x} - 2$

Příklad – řešení pro parametr $C = 1$

- můžeme klasifikovat subjekt $\mathbf{x} = [3,5 \quad 9]$:

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3,5 \\ 9 \end{bmatrix} - 2 = -1,75 + 4,5 - 2 = 0,75$$

- protože $0,75 > 0$, testovací subjekt bude zařazen do třídy pacientů
- ověříme, že natrénovaný klasifikátor zařadí subjekty z trénovací množiny tak, jak to odpovídá situaci na obrázku; tj. správně subjekty $\mathbf{x}_1, \mathbf{x}_2, \mathbf{x}_3, \mathbf{x}_4$ a chybně subjekt \mathbf{x}_5 :

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_1 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 \\ 12 \end{bmatrix} - 2 = -1 + 6 - 2 = 3$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_2 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} - 2 = -2 + 5 - 2 = 1$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_3 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 \\ 8 \end{bmatrix} - 2 = -1,5 + 4 - 2 = 0,5$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_4 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 5 \\ 7 \end{bmatrix} - 2 = -2,5 + 3,5 - 2 = -1$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_5 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 \\ 9 \end{bmatrix} - 2 = -1,5 + 4,5 - 2 = 1$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_6 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 5 \end{bmatrix} - 2 = -2 + 2,5 - 2 = -1,5$$

Příklad – řešení pro parametr $C = 10$

- výsledkem jsou hodnoty $\lambda = [0, 3,6371, 8,7629, 2,0371, 10,$
- podpůrnými vektory jsou tedy body $\mathbf{x}_2, \mathbf{x}_3, \mathbf{x}_4, \mathbf{x}_5$ a \mathbf{x}_6 , protože jim příslušející $\lambda_2, \lambda_3, \lambda_4, \lambda_5$ a λ_6 jsou nenulové. Vypočítáme orientaci hranice:

$$\begin{aligned}\mathbf{w} &= \sum_{k=1}^6 \lambda_k \delta_{x_k} \mathbf{x}_k = 3,6371\mathbf{x}_2 + 8,7629\mathbf{x}_3 - 2,0371\mathbf{x}_4 - 10\mathbf{x}_5 - 0,3629\mathbf{x}_6 \\ &= 3,6371 \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} + 8,7629 \begin{bmatrix} 3 \\ 8 \end{bmatrix} - 2,0371 \begin{bmatrix} 5 \\ 7 \end{bmatrix} - 10 \begin{bmatrix} 3 \\ 9 \end{bmatrix} - 0,3629 \begin{bmatrix} 4 \\ 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -4/5 \\ 2/5 \end{bmatrix}\end{aligned}$$

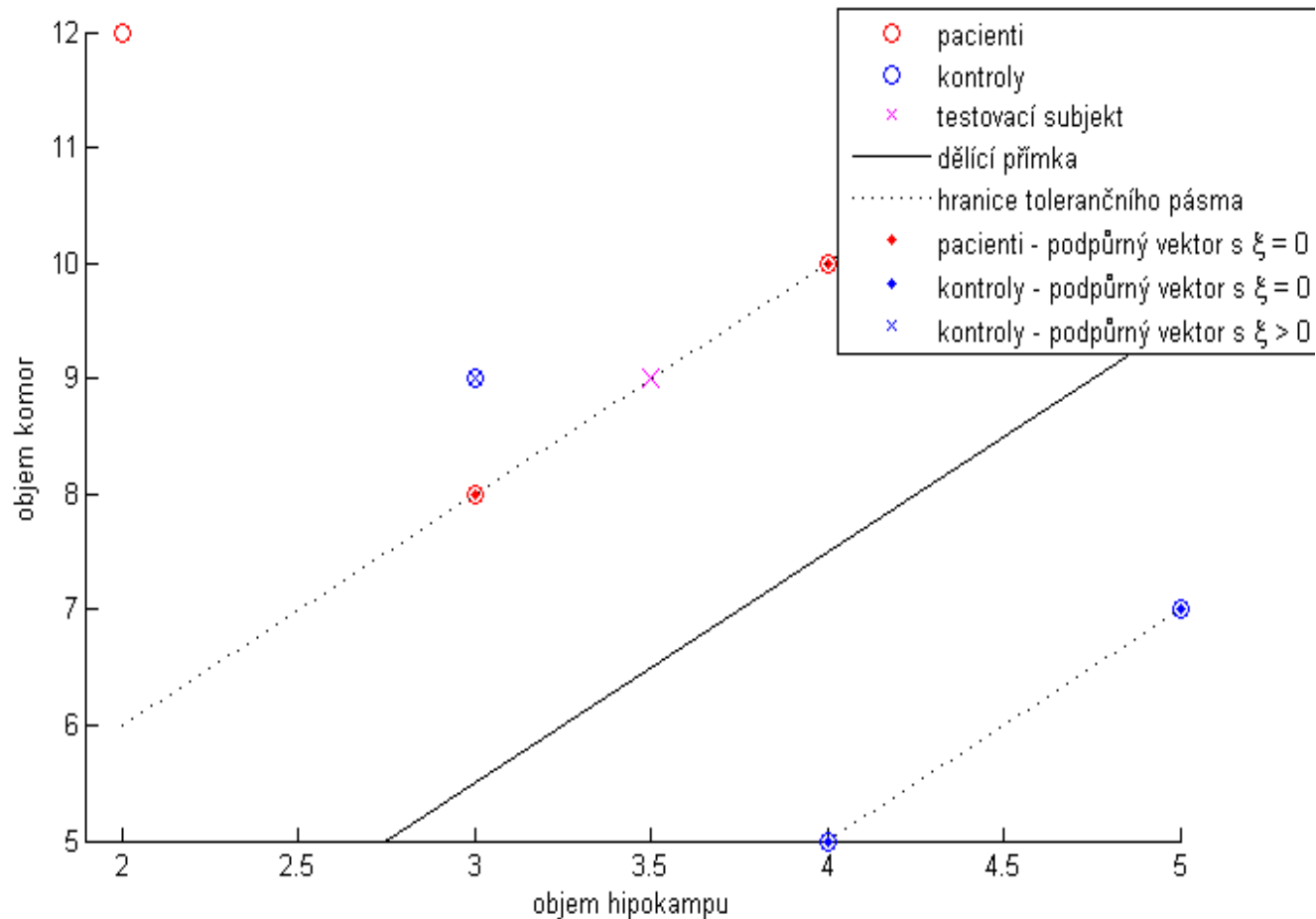
- Polohu dělicí přímky určíme opět ze $\delta_{x_k} (\mathbf{w}^T \mathbf{x}_k + w_0) = 1$. Tedy například pro \mathbf{x}_2 ($0 < \lambda_2 = 3,6371 < C = 10$):

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_2 + w_0 = 1 \Rightarrow w_0 = 1 - \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} = 1 - \frac{4}{5} = \frac{1}{5}$$

- hranice je tedy dána rovnicí: $\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \mathbf{x} + \frac{1}{5}$

Příklad – řešení pro parametr $C = 10$

- hranice je tedy dána rovnicí: $\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \mathbf{x} + \frac{1}{5}$

Příklad – řešení pro parametr $C = 10$

- můžeme klasifikovat subjekt $\mathbf{x} = [3,5 \quad 9]$:

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x} + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3,5 \\ 9 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -2,8 + 3,6 + 0,2 = 1$$

- protože $1 > 0$, testovací subjekt bude zařazen do třídy pacientů
- ověříme, že natrénovaný klasifikátor zařadí subjekty z trénovací množiny tak, jak to odpovídá situaci na obrázku; tj. správně subjekty $\mathbf{x}_1, \mathbf{x}_2, \mathbf{x}_3, \mathbf{x}_4$ a chybně subjekt \mathbf{x}_5 :

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_1 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 \\ 12 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{8}{5} + \frac{24}{5} + \frac{1}{5} = \frac{17}{5} = 3,4$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_2 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 10 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{16}{5} + \frac{20}{5} + \frac{1}{5} = \frac{5}{5} = 1$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_3 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 \\ 8 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{12}{5} + \frac{16}{5} + \frac{1}{5} = \frac{5}{5} = 1$$

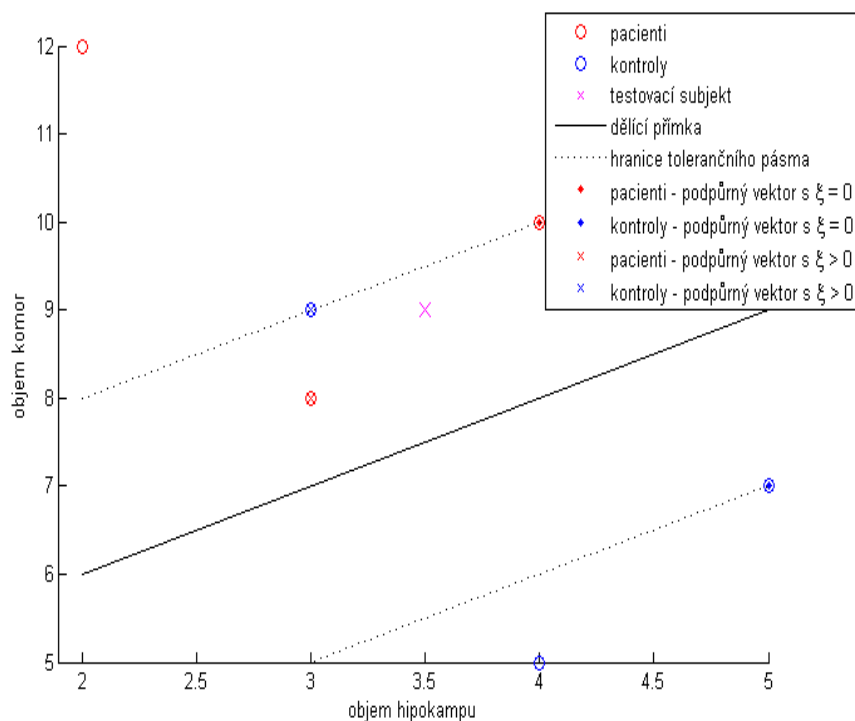
$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_4 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 5 \\ 7 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{20}{5} + \frac{14}{5} + \frac{1}{5} = -\frac{5}{5} = -1$$

$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_5 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 \\ 9 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{12}{5} + \frac{18}{5} + \frac{1}{5} = \frac{7}{5} = 1,4$$

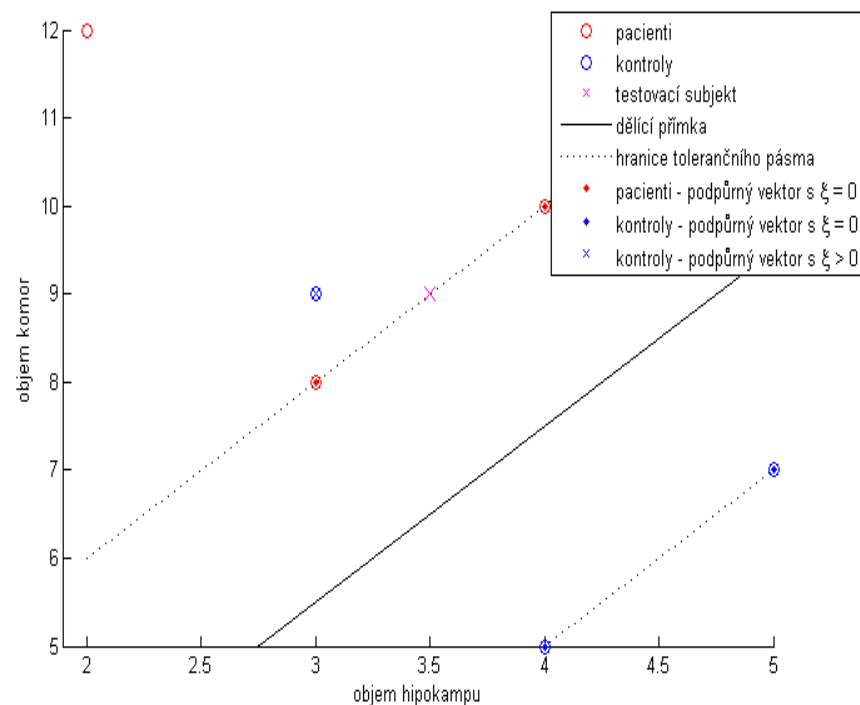
$$\mathbf{w}^T \mathbf{x}_6 + w_0 = \begin{bmatrix} -\frac{4}{5} & \frac{2}{5} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 5 \end{bmatrix} + \frac{1}{5} = -\frac{16}{5} + \frac{10}{5} + \frac{1}{5} = -\frac{5}{5} = -1$$

Příklad – srovnání výsledků pro $C = 1$ a $C = 10$

$C = 1$:

$C = 10$:

Detailní řešení příkladu zde:

[http://portal.matematickabiologie.cz/res/file/Vicerozmerky%20-%20kap11_4%20-%20SVM%20-%20reseni%20prikladu\(1\).pdf](http://portal.matematickabiologie.cz/res/file/Vicerozmerky%20-%20kap11_4%20-%20SVM%20-%20reseni%20prikladu(1).pdf)

Sekvenční klasifikace

Typy klasifikátorů

1. Podle reprezentace vstupních dat:

- příznakové klasifikátory: paralelní x sekvenční
- strukturální (syntaktické) klasifikátory
- kombinované klasifikátory

2. Podle jednoznačnosti zařazení do skupin:

- deterministické klasifikátory
- pravděpodobnostní klasifikátory

3. Podle typů klasifikačních a učících algoritmů:

- parametrické klasifikátory
- neparametrické klasifikátory

4. Podle způsobu učení:

- učení s učitelem: dokonalým x nedokonalým
- učení bez učitele

5. Podle podle principu klasifikace:

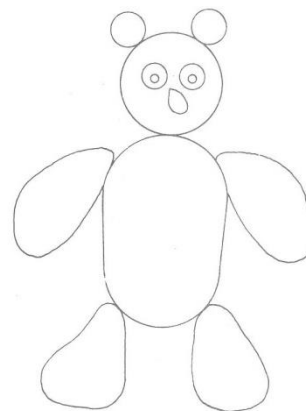
- klasifikace pomocí diskriminačních funkcí
- klasifikace pomocí vzdálenosti od etalonů klasifikačních tříd
- klasifikace pomocí hranic v obrazovém prostoru

Typy klasifikátorů – podle reprezentace vstupních dat

- **příznakové** – vstupní data vyjádřena vektorem hodnot jednotlivých proměnných (příznaků):
 - **paralelní** – zpracování vektoru jako celku (např. Bayesův klasifikátor)
 - **sekvenční** – zpracování (občas i měření) proměnných postupně (např. klasifikační stromy)

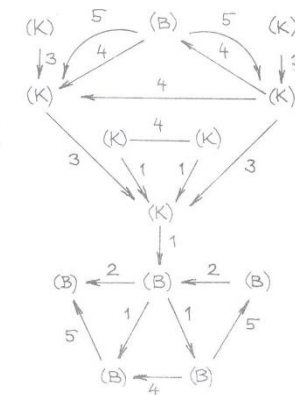
	A	B	C	D	E
1	id	vek	pohlaví	vyska	vaha
2	1	38	Z	164	45
3	2	36	M	167	90
4	3	26	Z	178	70

- **strukturální (syntaktické)** – vstupní data popsána relačními strukturami

PRIMITIVA:
(K) – KOLEČKO
(B) – BRAMBORA

RELACE:
(1) – DOTÝKÁ SE SHORA
(2) – DOTÝKÁ SE ZLEVA
(3) – LEŽÍ UVNITŘ
(4) – LEŽÍ VLEVO OD
(5) – LEŽÍ POD

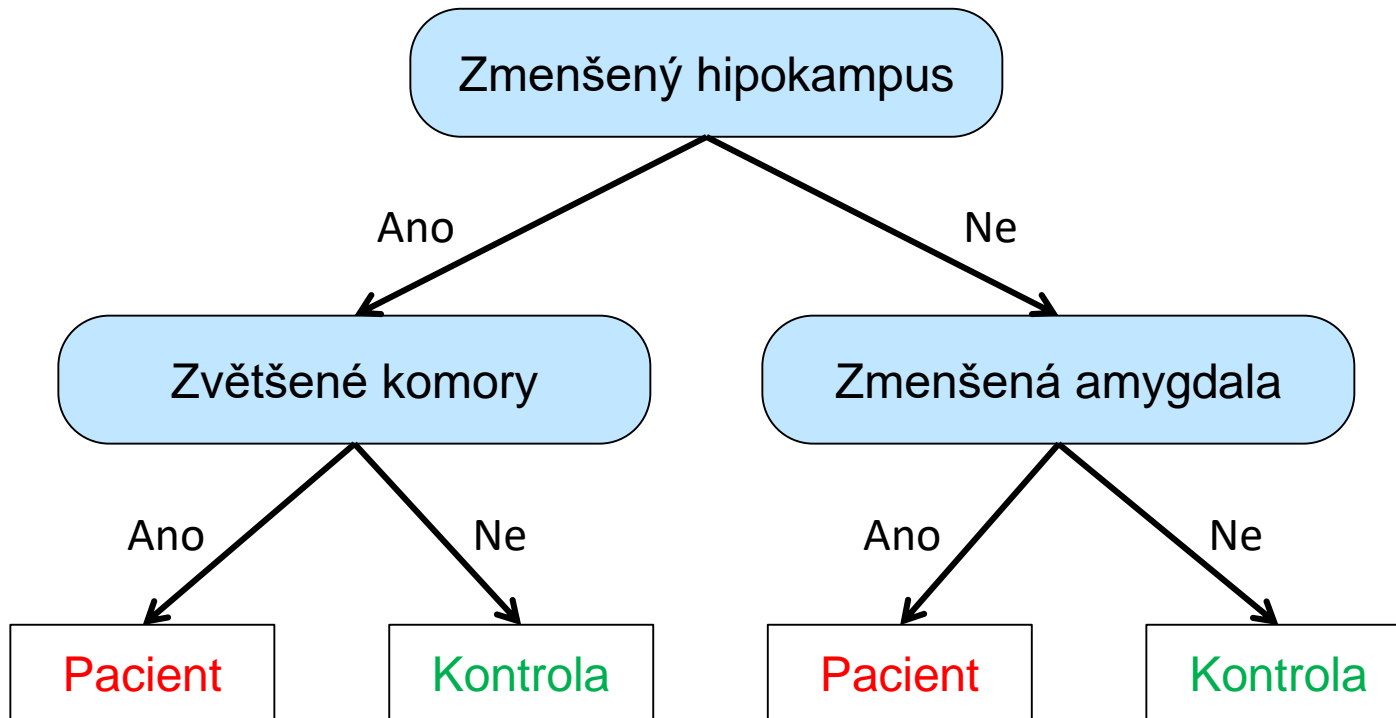
- **kombinované** – jednotlivá primitiva doplněna příznakovým popisem

Sekvenční klasifikace - motivace

- až dosud (bayesovské klasifikátory, klasifikátory s diskriminační hranicí, s minimální vzdáleností, ...) – pevný konstantní počet příznaků
- kolik a jaké proměnné?
 - málo proměnných – možná chyba klasifikace
 - moc proměnných – možná nepřiměřená pracnost, vysoké náklady
 - použít proměnné, které nesou co nejvíce informace o klasifikační úloze
- **sekvenční klasifikace** – kompromis mezi velikostí klasifikační chyby a cenou určení příznaků
 - klasifikace na základě klasifikačního stromu
 - klasifikace s rostoucím počtem proměnných, přičemž okamžik ukončení klasifikační procedury stanoví klasifikátor sám podle předem daného kritéria pro kvalitu rozhodnutí (tj. na základě vlastností klasifikačních tříd, resp. objektů v nich)

Klasifikační (rozhodovací) stromy a lesy

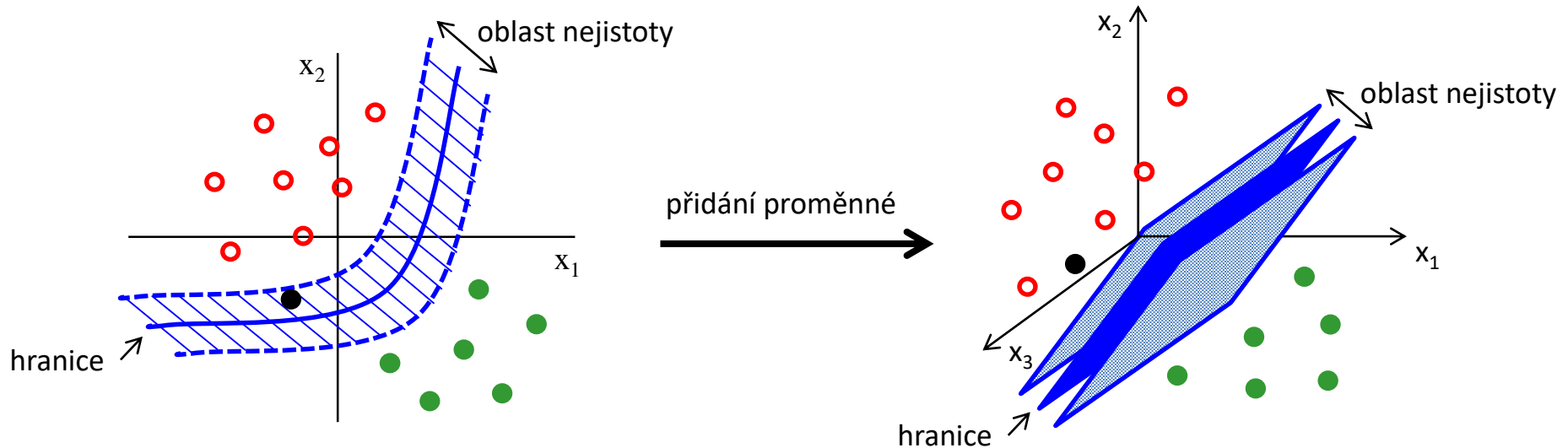
Princip: Postupné rozdělování datasetu do skupin podle hodnot jednotlivých proměnných.

Klasifikační lesy – použití více klasifikačních stromů ke klasifikaci.

Klasifikace s rostoucím počtem proměnných

Princip: Seřadíme proměnné podle množství informace, které nesou, a pak opakovaně provádíme klasifikaci objektu (subjektu) s postupně se zvyšujícím počtem proměnných, dokud objekt nejsme schopni jednoznačně zařadit

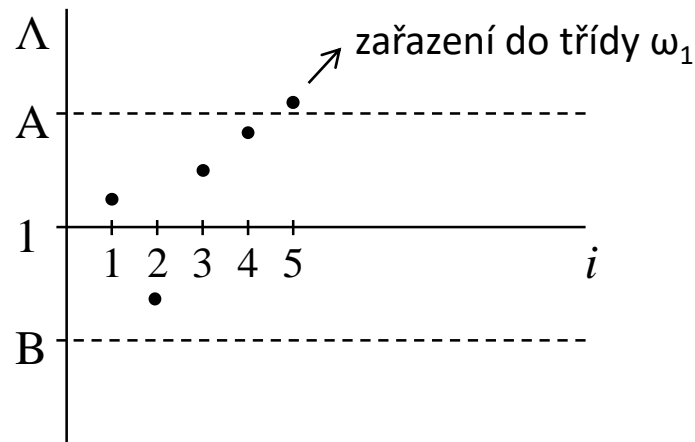

Kritéria pro řízení sekvenčního klasifikátoru:

- Waldovo kritérium
- Reedovo kritérium
- Modifikované Waldovo kritérium
- Modifikované Reedovo kritérium

Waldovo kritérium

- objekt \mathbf{x} popsán množinou hodnot proměnných $\{x_1, x_2, \dots\}$
 - mějme $p(x_1, x_2, \dots, x_i | \omega_1)$ a $p(x_1, x_2, \dots, x_i | \omega_2)$, což jsou i -rozměrné hustoty pravděpodobnosti (tzn. dané prvními i proměnnými) výskytu objektu $\mathbf{x} = (x_1, x_2, \dots, x_i)$ v i -tém klasifikačním kroku v třídách ω_1 a ω_2
 - A a B jsou konstanty ($0 < B < 1 < A < \infty$)
 - spočítáme věrohodnostní poměr: $\Lambda_i = \frac{p(x_1, x_2, \dots, x_i | \omega_1)}{p(x_1, x_2, \dots, x_i | \omega_2)}$
1. pokud je $\Lambda_i \leq B$, pak se objekt \mathbf{x} zařadí do třídy ω_2 a proces se ukončí
 2. pokud je $\Lambda_i \geq A$, pak se objekt \mathbf{x} zařadí do třídy ω_1 a proces se ukončí
 3. pokud je $\Lambda_i \in (B, A)$, přidáme další proměnnou (příznak) x_{i+1} a proces se opakuje

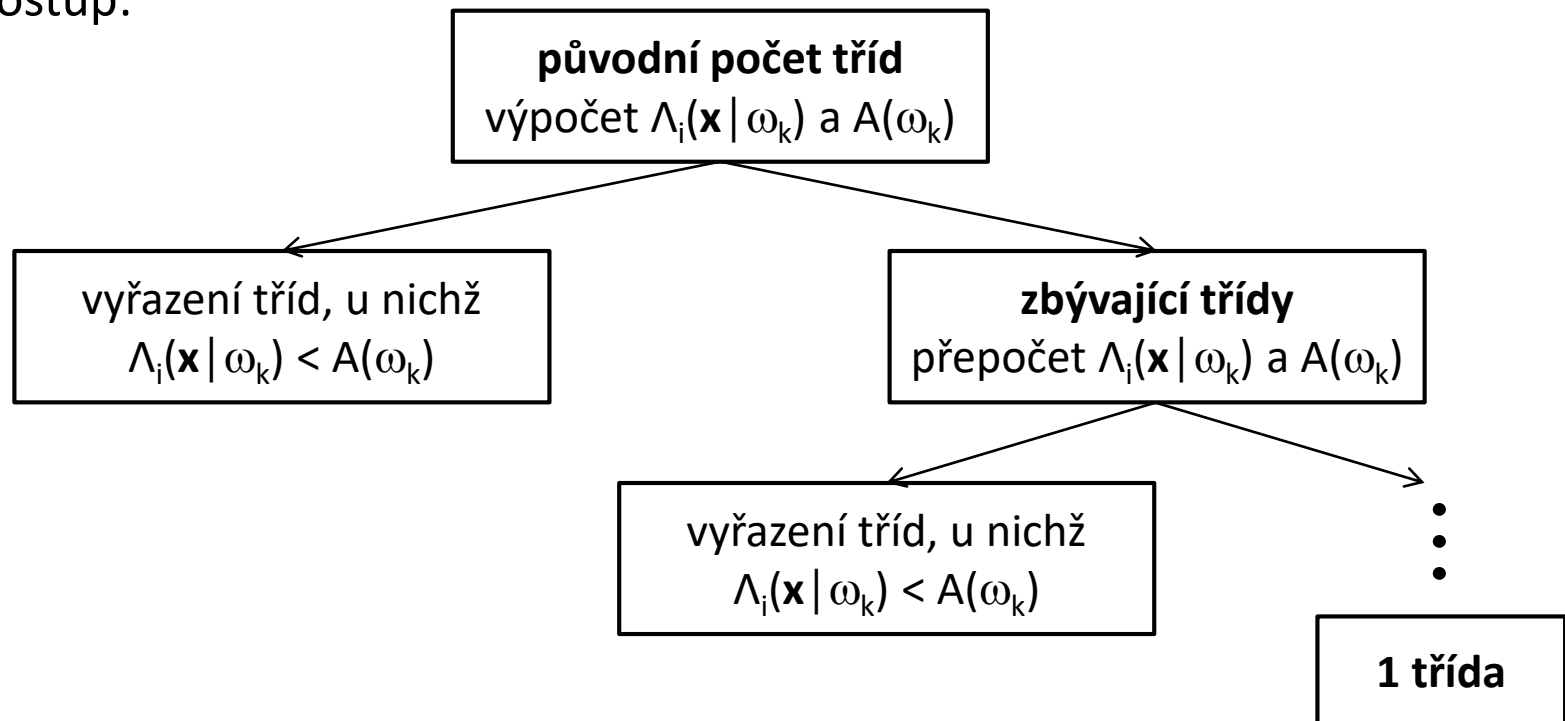

Optimální vlastnosti Waldova kritéria, protože:

- průměrný počet proměnných je menší nebo stejný jako u kritérií s pevným počtem proměnných
- průměrný počet kroků je menší než u jiných sekvenčních kritérií

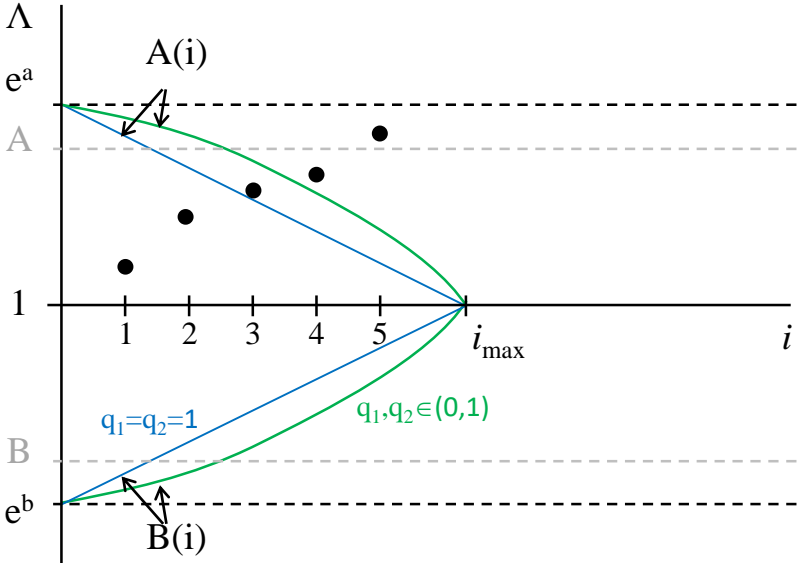
Reedovo kritérium

- u více než 2 klasifikačních tříd
- založeno na výpočtu zobecněného věrohodnostního poměru pro k -tou třídu $\Lambda_i(\mathbf{x} | \omega_k)$ a mezní hodnoty k -té třídy $A(\omega_k)$
- postup:

- pokud není v některém kroku možné vyloučit žádnou třídu, zvýší se počet proměnných o 1 a proces pokračuje od začátku

Modifikované Waldovo kritérium

- přes optimální vlastnosti Waldova kritéria může nastat:
 - počet kroků pro některé objekty velký, i když střední hodnota nízká
 - střední hodnota počtu kroků velká, pokud chceme malé pravděpodobnosti chybných rozhodnutí
- 2 možnosti řešení:
 - a) po určitém počtu kroků se sekvenční výpočet přeruší a dokončí se na základě nějakého rozhodnutí vycházejícího z nějakého kritéria založeného na pevném počtu příznaků
 - b) zavedení proměnných hranic $A(i)$ a $B(i)$
$$\text{např. } A(i) = a \cdot \left(1 - \frac{i}{i_{\max}}\right)^{q_1} \quad a \quad B(i) = -b \cdot \left(1 - \frac{i}{i_{\max}}\right)^{q_2}$$

Modifikované Reedovo kritérium

- zobecněný věrohodnostní poměr se srovnává s prahem $G_r(i) = g_r \left(1 - \frac{i}{i_{\max}}\right)^{q_r}$
- přičemž pokud $\Lambda_i(\mathbf{x} | \omega_r) < G_r(i)$, třída ω_r vyloučena z dalšího rozhodování
- jinak je postup stejný jako u klasického Reedova kritéria

Poznámka

- nelze dopředu říci, která klasifikační metoda bude pro daná data fungovat nejlépe → potřebné vyzkoušet více klasifikačních metod a zvolit nejvhodnější pro daná data
- u velkých datových souborů je obtížné dopředu určit, zda je možné data oddělit lineárně nebo ne → potřebné vyzkoušet lineární i nelineární klasifikační metody

Příprava nových učebních materiálů pro obor Matematická biologie

je podporována projektem OPVK

č. CZ.1.07/2.2.00/28.0043

„Interdisciplinární rozvoj studijního
oboru Matematická biologie“

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ